

MİMARLIK DERGİSİ ARAŞTIRMASI: KENT, KONUT, GECEKONU ÜZERİNE

Hazırlayan: Doç.Dr. Nuray Bayraktar (Proje Yürütücüsü)

****1950**

* "Şehircilik, Bayındırlık Bakanlığı'na bağlı asgari bir Umum Müdürlük haline sokulmalıdır" istemi söz konusudur.

* "Ucuz mesken, ucuz inşaat ve mahalli yapı malzemesi davasında hükümet Türk Yüksek Mimarlar Birliği ile el ve işbirliği yapmalıdır. Bilhassa hususi inşaatlarda görülen ve yurttaşın çok zararına olan kötü malzeme, fena işçilik ve ruhsatsız olarak yükselen yapılara mani olmak üzere bir "Yapı Zabıtası" teşkilâtı mutlak surette kurulmalıdır. Yoksa çok kısa bir zamanda Türkiye'de gecekondu şehir ve kasabaları doğmak üzeredir" görüşü ifade edilmiştir.

* Jansen tarafından düzenlenen "Ankara İmar Planının" bugünkü gereksinimi karşılamadığından söz edilmektedir. Meydanların olmayışı, yeşil alan azlığı, şehir tacı binalarının uygun yerlerde olmadığı belirtilerek "düzenlenen imar planı tesir altında kalmaksızın, bitaraf bir görüşle yapılsaydı" denilerek planın özünün iyi olmadığı için tadilata başvurulduğu belirtilmiştir.

**** 1951**

* "Türkiye'de Yapı İşleri Konusunun Esaslı Şekilde Ele Alınması Zamanı Artık Gelmiştir" başlıklı yazıda yeni bir Belediye İmar Kanunu'nun gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

* Yurttaşın sağlam, güzel ve ucuz bir eve en kısa zamanda kavuşması için Bina Yapımını Teşvik Kanunu'nun gereksinimi tamamen karşılayacak şekilde çıkmasının önemi vurgulanmıştır.

**** 1952**

* Başyazıda malzeme normları, kalitesi ve fiyatların çok sıkı kontrol edilmesi; İnşaat Zabıtası kurulması ve Emlak Bankası'nın "mesken" konusundaki limitinin artırılması istenmektedir.

* "Şehircilik, mimari, estetik bakımından olduğu kadar beldenin güzelliğini ve sağlığını tehdit eden, ilerde belediyelerimize çok büyük paralar sarfına ve geniş çapta istismâklara sebep olacak 'gecekondu' davasını önlemek üzere derhal kent ve kasabalarımızın uygun yerlerinde küçük parseller üzerinde işçi, amele, esnaf ve fakir halkın gereksinimini karşılayacak ve çok ucuza yaptırılacak küçük evler teminine çalışılmalıdır" görüşü ifade edilmiştir.

**** 1963**

* Türkiye'de "mesken" konusuyla ilgili bilgiler:

	Kentli Oranı	Köylü Oranı
1945	%23,5	%76,5
1950	%25,0	%75,0
1955	%28,8	%71,2
1960	%31,9	%68,1

Barınma Yoğunluğu:

Köylerde : 2,70

Kentlerde : 2,17

Türkiye Ortalaması : 2,32

Kentlerdeki 1.740.000 adet meskenin 240.000 adedi gecekondur, 325.000 adedi kullanılmaz halde çürük yapıdır. 1.175.000 adet oturulabilir, %56 sağlam, %22 tamir edilebilir ve %22 çürük yapı vardır.

20 kentte yapılan sayıma göre evlerin; %30'unda mutfak yoktur.%18'inde hela müşterektir, %58'inde banyo ve duş yoktur, %15'inde elektrik, %36'smda kanalizasyon yoktur.

"Mesken" Adedi:

K e n t		K ö y
1955	1.360.500	2.876.700
1960	1.740.300	3.185.100

"Meskene" yapılan yatırımın büyük kısmı özel sektör tarafından yapılmaktadır.

* Kentlerde:

Nüfus artışından 109.000

Kullanılmaz hale gelenlerden 45.750

Afet ve istimlâklerden dolayı 4.700

Sıkışıklığın giderilmesinden 8.800

toplam "mesken" gereksinimi 180.000'dir.

* Mesken politikası; az gelirli vatandaşlara mülk ve kiralık mesken sağlanarak, yatırım hacmini şişirmeden daha fazla ünite yaratmayı hedef tutan çareleri kapsayan Mesken Kanunu'nun hazırlanması ve mesken yatırımlarının, genel yatırımların %20'sini geçmemesinin sağlanması yönünde gelişmektedir.

**** 1964**

* U.I.A. Kongresi'ne gönderilen Türkiye Raporu'nda "nüfusun %3 nispetinde artması, köylerden kentlere doğru hasıl olan göç, büyük bir mesken darlığına ve kentlerde gecekondur mahallelerinin çoğalmasına neden olmuştur" ifadesi yer almıştır.

* Hükümet, başkasının arazisinde yapılan bu gecekondur inşaatlarının başlıca sebebinin

fahiş arsa fiyatlarında bulunduğundan, bu sorunu çözecek bir "Mesken Ofisi" formülünü kabul etmiştir. Bu teşkilat gerekirse kent planına uygun gelişme arsalarını istimlâk edecek veya satın alacak ve bu arsaların parselasyonu yapılarak göç eden ailelere veya ıslah sırasında evleri yıkılanlara satılmayıp, kiralanacaktır. Bu parsellerde gecekonduların ailesinin kendi evini yapana yardım yoluyla ev yapması düşünülmüştür. Evler 1-2 kat olacak, aile zemin katı inşa edecek, ardından teknik yardım, malzeme yardımı ve sınırlı mali yardım yapılacaktır.

* Her sene programa alınan bir gecekondular mahallesi haritası ve imar planı yapılarak imar planına göre kısım kısım ıslah edilecektir. Bu planlar uyarınca gerekli tüm sosyal ve kültürel tesisler ve altyapı bu mahallelere sağlanacaktır. ıslah tatbikatı sırasında, nüve "mesken" teşkili için boş arsalarda evi yıkılacak olan aileye yer gösterilecektir ve aile oraya taşınacaktır.

* İmar İskân Bakanlığı'nca "Halk Konutları Standartları" yayınlanmıştır. Halk konutları standartları bu tip konutların yapımını sağlamak amacı ile yapılmış çeşitli araştırmalardan yararlanılarak hazırlanmıştır.

* Mimarlar Odası, köyden kente göçün önlenememesi durumunda "bu sorunu, en azından kentte yaşayanları asgari yaşam standartlarına ulaştırmak biçiminde çözmek gerekir" görüşündedir.

Gecekonduların sakıncaları:

-Gecekondular sadece barınma sorununu çözmekte, kent hudutları dışında yaşayan bu insanların gün geçtikçe cemiyet duygularından yoksun varlıklar haline gelmelerine yol açmaktadır. Buralarda şüpheli kimselerin de yerleşmeleri bu insanları iyice güvensizliğe itmektedir.

-Gayri sıhhi evlerde 5-6 kişinin bir arada yaşaması bulaşıcı hastalıklara yol açmaktadır.

-Kentlerin etrafı yeşil kuşak yerine gecekondularla dolarak kentleri boğmaktadır.

-Siyasi tazyiklerle buralara altyapı hizmetleri götürülmesi belediye hizmetlerini aksatmaktadır.

-Yapılan konutlar ucuz ve az dayanıklı malzemelerle yapıldığından bu konutlar kolayca harap olmaktadır" biçiminde belirtilmiştir.

* 1960 yılı itibariyle %70'i Ankara, İstanbul ve İzmir olmak üzere 240.000 gecekonduda ortalama 5 kişi kabul edildiğinde 1.200.000 kişi yaşamaktadır. Ankara'da %45 nüfus gecekondularda oturmaktadır.

* Bir işçi ailesinin "75 m² bir eve, ayırabileceği aylık fonlarla ancak 32 yılda sahip olabileceği ortadadır, 100 m² eve ise 51 yılda sahip olacaktır" biçiminde bir değerlendirme ile soruna dikkat çekilmektedir.

* I.Beş Yıllık Plana göre toplam yatırımların %20'si, özel sektör yatırımlarının ise %60'ı konut inşaatına gitmektedir.

* 1963 yılı programında vergi ve kredi politikalarına uygulamada esas olacak konut tipinin tesbiti öngörülmüştür. Bu tesbitler sonucu konutlar üç tipe ayrılmıştır:

- Asgari nitelikteki konutlar (faydalı alan 63 m²)
- Orta nitelikteki halk konutları (faydalı alan 100 m²)
- Bunların üstündeki lüks konutlar.

Vergi ve kredi kaynaklarından yararlanılması önerilen konutlar 63 m² konutlardır. Orta nitelikte konutlar kısa süreli vergi muafiyetinden yararlanabileceklerdir.

Mimarlar Odası tarafından "mesken" politikasının, ancak kalkınma plan ve sosyal konut standartları ile ortaya çıkmış bulunan ve kredi verecek müesseselerin desteklemesi sonunda gerçekleşecek olan bir sosyal konut seferberliği ile çözüleceği ifade edilmektedir.

*Konut inşaatlarına, memleket imkânlarının müsaadesi nispetinde yatırım yapılması için iktisadi konut yapanlara geçici vergi muafiyeti tanıyan 491 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

*Gecekonducular ile ilgili olarak;

- Fazla yıkıma sebebiyet verilmemelidir.
- Halk meskenleri için yer ayrılmalı, belediyeler buralara hizmet götürmek için hemen çalışmalıdır.
- Hazine arazileri sosyal mesken için ayrılmalıdır.
- Sosyal mesken standardı saptanmalıdır" görüşü ifade edilmektedir.

* Ankara, İstanbul ve İzmir İmar Talimatnamelerinin İmar ve İskân Bakanlığı'nda üç Belediyenin ve T.M.M.O.B. temsilcilerinin iştiraki ile hazırlanması çalışmalarına başlanmıştır.

****1965**

*Fransız Sosyal Mesken Kurumları Başkanı ve 13 kişilik bir heyet Fransa Dışişleri Bakanlığı tarafından sosyal mesken konusunda konferanslar vermek, açıklamalar yapmak ve temaslar kurmak amacıyla Türkiye'ye gelmiştir.

*İ.T.Ü. Konut Paneli yapılmıştır.

*Unesco ve U.I.A. tarafından "Çağımızın Şehir Düzeni" konusunda 1966'da yapılacak Balkan Ülkeleri Şehircilik Konferansı'na hazırlık olarak Sofya'da bir ön çalışma yapılmıştır.

*İstanbul'da bulunan İmar ve İskân Bakanı "gecekondu problemlerini yaratanların başında, büyük iş adamları, işverenlerin yanında çalışanlarla, kapıcılar gelmektedir" demiştir.

Bakan hükümetin gecekondu problemi üzerinde durduğunu ve bunun için bütçeye 26 milyon lira konduğunu, İstanbul'da 100 bin gecekonduvan 40 bininin oturulmayacak halde bulunduğunu söylemiş, "konutunu yapan her vatandaşa yardım yapılacaktır. Gecekondu

yapımı çok yaygın hale gelmiştir. Hatta ticaret kaynağı halini almıştır. Bir vatandaşın 27 gecekondusunun bulunduğunu tesbit etmiş bulunuyoruz. Bu durumu yakında çıkacak olan Gecekondu Kanunu önleyecektir" demiştir.

* Fransız heyetinin yaptığı incelemelerden sonra açıkladığı Türkiye'de kentleşme ve gecekondulaşma ile ilgili görüşler Türk yetkililerin açıklamalarından daha objektiftir. Şöyle ki "kentlere akın, endüstrileşme gerçekleri mevcutken ve öte yandan da beş yıllık planın öngördüğü yatırımın tamamını aşarak dahi arzulan konut sayısının yarısına varılmazken Türkiye'de gecekondu müessesesini kaldırmak, imkânsız bir şeydir" denmiştir. Bu "spontone" inşaat örneklerinin aslında topluma zarar veren asosyal kimselerin oturduğu yerler olmadığına dikkat çekilmiş ve devletin görevinin bunları bilimsel anlamda organize etmek, yol, elektrik, kanalizasyon vb. hizmetlerini karşılamak olduğu vurgulanmıştır. Heyete göre Türk gecekonduları bir iyi niyetin ve maddi yatırımın sonucudur.

En önemli konunun genel yerleşme problemini daima ön planda tutmak olduğu, fabrikalarca inşa edilen işçi sitelerinin kiralamaya yönelik olması gerektiği, devletin sosyal konut gereksinimini kâr amacı gütmeyen teşekküller aracılığıyla karşılamak zorunda olduğu da heyetin ifade ettiği diğer görüşlerdir. "Devlet hiç bir zaman doğrudan inşa eden bir organizma olmamalı, buna karşın küçük tasarrufların değerlendirilmesi, yap-satçıların organize edilmesi devlet tarafından ele alınmalıdır" denilerek spekülasyonu önlemek için bu konutların "kira konutlarına" dönüşmesi önerilmektedir. Mesken politikasında sosyal tesislerin rolüne de dikkat çeken rapor, bu yolla konutun çevresi ile ele alınması gereğine işaret etmektedir.

* Mübeccel Kıray'ın dergide yer alan bir yazısında göçen nüfusun kent içine yerleşemeyince kent dışına, gecekondu mahallelerine yerleştikleri ancak bu yerleşimlerin yapısal olarak homojen bir özellik taşımadıkları belirtilmektedir. Kıray'a göre bazı bölgelerdeki gecekondular alt tabaka mazbut işçi konutları mahalleleri, diğer bazıları gene mazbut alt tabaka işçi, küçük memur, küçük esnaf konutları olup buralar iç merkezlere sahiptir ve kentle daha düzenli bağ kurmuşlardır. Üçüncü tip gecekondu mahalleleri ise geçiş-çöküntü alanları olarak nitelenebilen, değişken bir nüfus ve bu değişken nüfusla beraber suçluluk ve diğer sosyal çözülme problemleri olan gecekondu mahalleleridir.

* Mimarlar Odası tarafından milletvekillerine bir bildiri verilmiş ve genel yerleşme problemlerine dikkat çekilmiştir. Bildiride 1964 yılında 87.500 konut açığı olduğu ve halen her 20 vatandaştan birinin gecekonduda yaşadığı vurgulanmıştır.

* Mimarlar Odası tarafından Dengesiz Kalkınma ve Ankara Sergisi açılmış, Ankara'da nüfusun %59'unun gecekonduda yaşadığına dikkat çekilmiştir.

Sergide Ankara'nın imar planlarında esas alman nüfus öngörüsünün gerçeği tutmaması

sonucu kentin bir taraftan modern bir biçimde gelişirken, bir taraftan da gecekondularla sarıldığı ve kentte her gece 30 gecekondulu yapıldığı belirtilmektedir.

* İmar ve İskân Bakanı tarafından Türkiye'de yılda 410.000 yeni konut yapımına gerek duyulduğu, ancak 120.000 konut yapılabildiği belirtilmiştir. Gecekondularda 2.500.000 insanın yaşadığı da resmi makamlarca ifade edilmiştir.

* Mimarlar Odası'nın yayınladığı "Anayasa, Planlı Kalkınma ve Gecekondulu" isimli bildiride gecekondulu sorununun devlet çapında en küçük tedbirin bile alınmadığı kentleşme olayının son halkası olduğu ifade edilmiştir. "Yurt çapında yerleşme ve konut tedbirleri alınacağı yerde, günlük tedbirler ve politik yatırımlarla en olumsuz yol seçilmiş ve şehirleşen nüfus kaderi ile başbaşa bırakılmış, hatta adeta kanunları çiğnemek yolunda teşvik edilmiştir. Planlı kalkınmanın ilk döneminde dahi durum değişmemiştir" denilen bildiride problemin ileride hiç bir şekilde çözülemeyeceğine de dikkat çekilmiştir.

* 1960 yılı itibarı ile kent konutlarının ortalama %36'sı kiralık konuttur.

* Ankara'da toplam konutların %64,60'ı gecekondudur ve bu konutlarda oturan insan oranı da %59,22'dir. Bir gecekondunun yaklaşık 6.000 TL. 'na mal olduğu, yapılmış gecekondulu sayısının ise 430.000 olduğu gözönüne alındığında toplam 2 milyar 580 milyon liralık bir yatırım yapıldığına dikkat çekilmektedir.

**** 1966**

* Mimarlar Odası Gecekondulu Yasası'nın iki gerekçeyle veto edilmesini istemiştir. Bu gerekçeler:

- Gecekondular için elverişli ölçülere sahip (çok küçük) parsellerin satışının kaldırılması,
- Kentlerde gecekondulu bölgelerinin tesbitinin mahalli idarelere teslim edilmemesidir.

Yazıda; 1960 öncesi köyden göç etmiş insanların haksız bir davranışta bulunduğu ancak; göçün durdurulacağına olan inançla gecekonduya tapu vermenin politik bir taviz olduğu; göçün düzenlenmesinin emek yararını ön plana çıkaracağına ve ekonomiye güç katacağına olan inanç; ancak bunun sağlanma yolunun gecekondulu olmadığına ilişkin görüşler ifade edilmiştir. Çözümün "sosyal mesken" olduğu ve bunların kurulacağı araziler olarak gecekondulu alanlarının seçiminin buraları kalıcılaştırdığına dikkat çekilmiş, Gecekondulu Yasası bu geçici alanlara parsel düzeni ile kalıcı bir yaklaşım getirmiştir görüşüyle bunun gecekonduları yasallaştırmaktan başka bir anlam taşımadığı vurgulanmıştır.

* D.İ.E.'nce yapılan bir açıklamada; Türkiye'de 1.428.472 ailenin mutfağı olan bir evde, 522.987 ailenin ise mutfaksız bir evde oturduğu açıklanmıştır. Yine 1.409.675 ailenin elektrik kullanmasına karşın 493.993 aile elektriksiz evde oturmaktadır.

* Gecekondulu Yasası ile kent arazisinin yeni parçalanmalara sahne olacağı belirtilerek, kentlerdeki parsel düzeninin tek başına tek yapı olanağını ortadan kaldırdığına; arazinin özel oluşunun sakıncalarına değinilerek; büyük tesislerin yapımı için arsa sağlanmasının güçlüğü belirtilmiş ve kentsel arazide reform istemi gündeme getirilmiştir.

* Mimarlar Odası yöneticilerince yapılan bir radyo konuşmasında gecekonduyu önlemek ancak devlet eliyle bu konuya yeterli yatırım yapılması ile mümkündür denilmiştir.

Konuşmada kentlerde 430 bin gecekondlu olduğuna, gecekondlu nüfusunun ise 8 milyona yaklaştığına dikkat çekilerek, Ankara'da bu nüfusun 2 milyon 150 bine ulaştığı ve Ankara nüfusunun %59'unun gecekondularda yaşadığı belirtilmiştir. Gecekondlu sorununun seçimlerde istismar konusu yapıldığının açıklandığı konuşmada bu sorundan parlamento ve hükümetin sorumlu olacağı ifade edilmiştir.

*Mimarlar Odası'nın planlı kalkınmayı aksatan nedenlerin giderilmesi hakkındaki teklifi Başbakanlığa iletilmiştir.

* Bölge planlamasını yapmak üzere İmar ve İskân Bakanlığı'nca kurulmuş olan Bölge Müdürlükleri; tatbikatlarda daha etkili olmaları amacıyla, Vilayetlere bağlı İl İmar Müdürlükleri ismi altında Bakanlar Kurulu kararıyla yeni bir statü içinde faaliyete geçmişlerdir. 33 ilde kurulmuş olan İl İmar Müdürlükleri iki Vilayet hudutları içinde çalışmalara devam etmektedir.

* Gecekondlu tasarısının görüşülmesi 20 Temmuz 1966 günü Cumhuriyet Senatosu'nun birleşiminde tamamlanmış ve Mimarlar Odası kanunun veto edilmesi için Cumhurbaşkanlığı nezdinde teşebbüste bulunmuştur.

*Mimarlar Odası'nın kanuna karşı çıkışı şu noktada olmuştur. "Türkiye'nin genel yerleşme-konut-gecekondlu üçlü sorununu kısa ve uzun vadeli çalışmalarla ele almayan, bu konuda günlük tedbirlerle yetinen yürütme organları, kalkınmanın temellerini tesis edememek, yoksul ve dar gelirli vatandaşların sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarını karşılayamamak suretiyle Anayasa dışı bir tutumu yürütmekten sorumlu olacaklardır". 45 bin köy dururken gecekondulara tapu vermenin politik bir yatırım olduğu belirtilen raporda; sosyal konut sağlamak için belediyelere devredilen arsaların satılma imkânlarının kaldırılması ve ıslah bölgelerinin seçiminde politik organların baskısının önlenmesi istemi de yer almıştır.

* Gecekondlu Kanunu kaçak gecekonduların iskân edilmiş bile olsa yıkılmasını öngördüğü halde bu konuda Belediye Şube Müdürlüklerince herhangi bir işlem yapılmadığı belirtilerek, kentlerde çok hızlı bir biçimde gecekondlu yapıldığı ve yeni kanunun sadece gecekonduların kaçak yapılmasına aracılık edenlerin ücretlerini arttırmaktan başka işe yaramadığına dikkat çekilmiştir.

* Mimarlar Odası doğu illerinde meydana gelen depremde zarar gören halkın gereksinimlerinin karşılanması amacıyla hükümetçe yapılmakta olan inşaat işlerini yerinde incelemek için bir heyet oluşturmuş ve inceleme sonuçlarını kamuoyuna açıklamıştır.

**** 1967**

* Türk Devrim Ocakları Genel Merkezi'nce II. Beş Yıllık Kalkınma Planı konusunda bir seminer düzenlenmiştir. Seminerde konulan hedeflere ulaşmak için planın tasarruf, piyasa,

vergi ve kredi politikası izlemeyi öngördüğü ancak bu politikaları uygularken yapısal değişikliğin bir amaç ve araç olarak alınmadığına dikkat çekilmiştir.

**** 1968**

* İ.T.Ü. Şehircilik Enstitüsü kurulmuştur.

**** 1969**

* Ankara Televizyonu'nda yapılan bir açık oturumda Ankara kentinin altyapı sorunlarının başkent oluşuyla başladığı, çünkü bu aşamada altyapının düşünülmediği ve 1944 yılında yapımına başlanan kanalizasyon teşkilatının yetersizliği üzerinde durulmuştur. Altyapıyı yapacak örgütlerin seçim yoluyla gelen kişiler ve kurumların elinde olduğu, dolayısıyla kamu olanaklarının siyasi tercihler yönünde kullanıldığı da aynı konuşmada vurgulanmıştır.

* İmar ve İskân Bakanlığı Mesken Genel Müdürlüğü'nce halk konutlarının vergi muafiyetlerine esas teşkil eden standartlar konusunda yeni bir karar alınmış ve zemin katlardaki terasların tabii zeminden yüksek olarak ve oturma amacıyla yapılmaları halinde balkon gibi mütalaa edilmeleri esası kabul edilmiştir.

* Mimarlar Odası; kentlerde arsa spekülasyonu aynı hızla sürerse "kentlere akan insanların yerleşecekleri alanlarda 20 yılda 400 milyarlık yeni bir yağma yapılacağı" ve kent toprakları kamulaştırılmadıkça gecekondunun çözülmemeyeceği görüşünü dile getirmiştir.

* Mimarlar Odası'na göre arsaların kamulaştırılması dünyadaki yeni eğilime olduğu kadar Anayasanın özüne de uygun düşecektir. Kentlere akacak milyonlarca insanın yerleşeceği yerler böylece önceden planlanabilecek ve kullanma hakkı karşılığı elde edilen kira gelirleri, kent arsalarının tümünün kamulaştırılması için gerekli finansmanı da sağlayabilecektir.

**** 1970**

* D.İ.E. tarafından yapılan "İstanbul Tüketici Harcamaları Anketi"ne göre İstanbul'da her 46 aileden birisinin tek odada barındığı ortaya çıkmıştır.

* Emlak Kredi Bankası'nca toplu konut yapacak kuruluş ve kooperatiflere 75 milyon lira kredi verileceği açıklanmıştır.

* İmar ve İskân Bakanlığı'nca 1969 yılında 29.841 vatandaşa konut yapma olanağının sağlandığı açıklanmıştır.

* Türkiye'deki her 100 aileden 56'sının iki ve bir odalı, her 100 aileden 40'nın ise tamamen toprak zeminli evlerde oturduğu H.Ü.Nüfus Etüdları Enstitüsü'nce açıklanmıştır. Ankara, İstanbul ve İzmir'de yaşayan ailelerin %4'ü bir ve iki odalı, %3'ü tamamen toprak zeminli evlerde oturmaktadır.

* İnşaat malzeme fiyatlarında ortalama %24-25 oranında bir artış tesbit edilmiş, işçilik %30

artarken arsa fiyatları %90-100 oranında yükselmiştir.

* Ankara'da her yıl ortalama 25 bin konuta gerek olduğu Ankara Valiliği'nce açıklanmıştır.

* Özel sektör yatırımlarının sanayi yerine lüks konut inşaatına kaymasına karşı; 100 m²'yi aşan konutlardan peşin olarak 20 lira vergi alınacağı belirtilmiştir.

* "Yapı Af Kanunu"nın hazırlanması için incelemelere başlandığı açıklanmıştır. Komisyon yapı affı tasarısını hazırlamaya kesin olarak karar verdikten sonra suçlar için hafif para cezaları koyacak ve bir defaya mahsus olmak üzere bu yapılan affa tabi tutacaktır.

* Ankara Belediyesi'nce, imar programında öngörülen Nazım Plan çalışmalarına yeniden hız verildiği açıklanmıştır.

* "Metropolitan Ankara İçin Planlama Sempozyumu" yapılmıştır.

* Ankara'da hava kirliliğinin en önemli sorun haline geldiği ve TÜBİTAK tarafından "Ankara Şehri Hava Kirlenmesi ile Mücadele Tedbirleri" konusunda bir proje geliştirildiği açıklanmıştır.

* Demir fiyatlarına %40 zam yapılmıştır.

* İmar-İskân Bakanlığı'nca yapılan bir istatistik Diyarbakır'ın köyden kente göçün en çok olduğu il olduğunu ortaya koymuştur.

* D.İ.E. bünyesinde yerleşme ve kentleşme istatistiklerinden sorumlu yeni bir ünite kurulacağı açıklanmıştır.

* 1968 yılında tasarrufların %43'ünün konut yatırımlarına aktarıldığı belirtilmiştir.

* Belediye Gelirleri Tasarısı kabul edilmiştir. Buna göre belediye sınırları içindeki işyerlerinde veya gezici olarak ticari, sınai veya mesleki faaliyette bulunanlarla, kara ve deniz taşıtlarından "Meslek Vergisi" adı altında vergi alınacak, gezici esnaf ve taşıt araçları çalıştıkları yerin nüfusuna göre vergi ödeyeceklerdir.

* S.S.K. tarafından sigortalı işçilerin iki yıl çalışmış olma koşulu ile 60.000 lira konut kredisi almalarına olanak sağlayan bir düzenleme yapılmıştır. Kurum tarafından yapılan açıklamaya göre 1950 yılından bu yana ilgili fonlardan 1,5 milyar lira harcanmak suretiyle 40 bin işçi ailesi konut sahibi olmuştur.

* Türk parasının devalüe edilmesiyle birlikte sigortalı işçilere ödenen kredi miktarı 75.000 TL.'na yükseltilmiştir.

* Türkiye'de konut sorununun çözümünde en geçerli yaklaşım olarak değerlendirilen toplu konut yapımı için Ankara'da Orta Anadolu (OR-AN) Toplu Konut Şirketi kurulmuştur. "OR-AN yerleşimi gecekondu kuşağı dışında kurulacak büyük bir yerleşim yoluyla yaratılacak bir prestij aksına göre kentin gelişimine imkân hazırlayacak"tır.

* Maliye ile İmar ve İskân Bakanlıklarınca Emlâk Alım Vergisinde esas olan "sosyal mesken", 69.0 m² alana sahip ve satış bedeli 70 bin lirayı geçmeyen evler olarak tanımlanmıştır.

**** 1971**

* İstanbul'a yılda 146.000 kişinin göç ettiği açıklanmıştır. 3 milyonluk İstanbul'da 1 milyon 600 bin kişi yani halkın %51'i gecekondularda oturmaktadır.

* Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'nca Ankara'da arsa fiyatlarının son 30 yılda bire bin kat arttığı açıklanmıştır.

**** 1972**

* Mimarlık Dergisi'nde yayınlanan başyazıda sağlıklı kentleşme sorununun kökeni:

- Bağımlı sanayileşme,
- Toprak rantının kamu eliyle, kamu yararına kullanılmaması,
- Kırlık bölgelerdeki sosyal, ekonomik ve kültürel koşulların ve yaşama standartlarının kentlerdeki düzeye yükseltilememesi,
- Tarım işçiliğinin sanayi işçiliğine dönüşmemesi,
- Dengesiz nüfus dağılımı,
- Kentler için elverişli büyüklüğün saptanmaması olarak ifade edilmiştir.

* "Türkiye'de yaşanan konut sorunun çözümü; bağımsız sanayileşme, kent ve kırsızlığının giderilmesi yanında yapılacak sosyal, ekonomik ve politik girişimler ile mümkün olacaktır" denilmektedir.

* İmar ve İskân Bakanlığı tarafından 1960-1972 yılları arasında kırsal kesimden kentlere göç edenlerin sayısının beş milyon kişiyi bulduğu açıklanmıştır. 1960 yılında kentlerdeki nüfus oranı %26,3 iken 1970'te %35'i aşmıştır. Aynı Bakanlıkça yıllık konut gereksiniminin İstanbul'da %57,4'ünün, Ankara'da %43,2'sinin, İzmir'de ise %55,8'inin karşılandığı belirtilmiştir.

* Ankara'da çok katlı bir binanın çökmesi süreci sorgulanmış ve bu olay ülkedeki yapı-satıcı düzenin bir sonucu olarak belirtilmiştir. Yapılan denetimin yeterli olmadığı, sorumlu olarak belirlenen mimar ve mühendislerin yeterli ücret verilmediği için bu sorumluluğu üstlenmediği vurgulanan yazıda özellikle büyük kentlerde yapı üretimi sürecine dikkat çekilmiştir.

* Mimarlar Odası tarafından kurulan komisyon çalışmalarını bir rapor halinde yayınlamıştır. Raporda konut sorununun bütün ağırlığının dar gelirli kesim için geçerli olduğu; bu politikanın sürmesi halinde önümüzdeki yıllarda da konut açığının kapanmayacağı vurgulanmıştır. Konut sorununun çözümü için kamu elindeki arsa stokunun artırılması için kurulan Arsa Ofisi çalışmalarının amaçlara uymadığı belirtilen raporda; kent topraklarındaki spekülasyona dikkat çekilerek, gecekondulu yapılarını önlemeye yönelik zabıta tedbirlerinin, dar gelirli konut sorununun çözümsüz olduğu bir sistemde anlamsızlığının üzerinde durulmuştur.

Lüks konut yapımını engellemeye yönelik tedbirlerin yetersizliği; 100 m² konutların vergilendirilmelerinde kademeli sisteme gidilmesi ile tüm konutların bu sınırdaki yer aldığı;

kentlerimizde yapılan konutların %69'unun tamamen kontrolsüz, özel sektör yatırımı olarak gerçekleştiği; kamu yatırımlarında kurumların ancak denetleyici, düzenleyici olarak rol aldığı da aynı raporda ifade edilmiştir. Yap-sat düzeni ve arsa spekülasyonunun, birikimlerin sanayiye yönelmesi olanağını ortadan kaldırdığı; bir yandan da lüks ve büyük konut yapımının sürdüğü raporda yer alan diğer görüşlerdir.

**** 1973**

* Mimarlar Odası tarafından Uluslararası Mimarlar Birliği'ne sunulan raporda tüm geri kalmış ülkelerde olduğu gibi ülkemiz kentlerinde birbirinden farklı iki konut alanı olduğu ve bu alanlardaki konut üretim süreçlerinin birbirinden farklı olduğu belirtilerek bu alanlar "gecekondu alanları" ve "kentsel konut alanları" olarak nitelendirilmiştir.

Gecekonduyun göç eden bir kişinin kentte varlığını sürdürebilmesinin bir ön koşulu ve bir çeşit güvenlik aracı olduğunun belirtildiği raporda; özel mülkiyetin geçerli olduğu bir sistemde bu konutların başkasının arsasında yapıldığı belirtilmiştir. Yaşanırken devam eden inşaatta gecekondu sahibinin bulduğu her malzemeyi değerlendirdiği; yetersiz maddi olanakları ile bu en zorunlu gereksinimini giderirken harcamaları asgaride tuttuğu; böylece "gecekonduyun" (ilk yatırımlar) imar yapı ve yasalarına aykırı bir yapı olarak ortaya çıktığı aynı raporda belirtilmektedir. Ankara'da o yıl itibarı ile konut stoku içindeki gecekondu oranının %65 olduğu belirtilen raporda, gecekondu alanlarının yoğunluğunun diğer kentlerdeki alanlardan yüksek olduğuna dikkat çekilmiş, bu alanlarda yol için dahi yeterli genişlik olmadığı vurgulanmıştır. Normal konut dokusunun dışındaki alanlardaki bu yerleşimlerin - ulaşım zorluğu, altyapı yokluğu, birim alanındaki kişi yoğunluğu, malzeme nedenleri ile - sağlıksızlığına dikkat çekilerek; bu konutlarda yaşayanların düzenli bir işinin olmadığı, gelir ortalamalarının düşük olduğu, devletin bu alandaki yatırımlarının yetersizliği sonucu gecekonduların giderek sayısal olarak arttığı da vurgulanmıştır.

* Ankara'da gecekonduların %71,2'sinde su, %41,1'inde elektrik yoktur. Oda başına ortalama 2,6 kişi düşmektedir. Gecekondu nüfusun %5'i sanayi işçisi, %10'u memur, %3,5'i işsiz, %22'si hizmet (aşçı, şoför, tezgâhtar) ve %60'ı hizmet sektörü içinde yer almaktadır.

Raporda kentsel konut alanları olarak ifade edilen imarlı alanların arsa spekülasyonundan büyük kazançlar sağlanan kent parçaları olduğu vurgulanarak, bu alanlardaki konut üretim sürecine "yap-sat" düzeni denildiği belirtilmektedir. Bu alanlarda bu yolla elde edilen konut yerleşimlerinin kân maksimize etmek amacıyla yoğunlaşma istemiyle ömrünü tamamlamadan yıkılmasının; bu yoğunlaşmanın yarattığı altyapı sorunlarının giderilemez oluşunun kentsel hizmet sunumu bakımından yüksek fiyatlı bu konutlarda yaşamayı zorlaştırdığına dikkat çekilmiştir.

Yeşil alan, otopark, yetersiz hava sirkülasyonu, eğitim kurumları, spor alanı, çocuk oyun alanı yokluğu bu alanlarda da yoğunlukla hissedilen sorunlardır.

* 1963-1970 yılları arasında Mesken Genel Müdürlüğü'nün düşük gelirlilerin konut gereksinimini gidermek için yaptığı konut sayısı 10 binin altındadır. Oysa aynı dönem 1.278.000 konuta gerek vardır ve 780.000'i özel sektörcü olmak üzere toplam 800 bin konut yapılmıştır.

* Emlak Kredi Bankası 1946'da kurulmuş, başlangıçta her tip konuta kredi vermiş, 1963'te bunu 100 m² ile sınırlamış, sosyal konut inşaatına ise 1967 yılında başlamıştır.

* S.S.K.'nın 1962'ye dek verilen kredileri 100 m² üstündeki konutlara, gitmiş, daha sonra konutlara 100 m² sınırı getirilmiştir. 1963-1970 döneminde krediden yararlanarak yapılan konut sayısı 27 bini geçmemiştir.

* U.I.A. Konut Çalışma Grubu Ankara'da toplanmıştır. "Uluslararası Konut Anayasası" çalışmasının giriş bölümü hazırlanmış, konut sorununun uluslararası düzeyde gereken önemde ele alınmasını sağlamak amacıyla açılması kararlaştırılan konut kampanyasının ana çizgileri ortaya konmuştur.

* İstanbul'da bir parti Genel Başkanı seçim konuşmasında konut-gecekondu politikasının yanlışlığı üzerinde durarak, partisinin bu konudaki görüşlerini açıklamıştır.

Gecekondu sorununun sadece konut sorunu olmadığı; sürekli ve güvenli iş alanları yaratmak ve sınılaşmak sorunu olduğu vurgulanan konuşmada bu sorunların çözümünün gecekondu sorununu çözmeye katkısı vurgulanmıştır. "Bu sorunlar çözülmedikçe, devlet gecekondu olayına boyun eğmek, gecekonduyu meşrulaştırmak zorundadır" görüşüyle partinin iktidara geldiğinde dar gelirli yurttaş devlet yardımıyla evini, gecenin karanlığında gizli gizli, korka korka değil, güpegündüz yapabilecektir ve "iktidara gelindiğinde sorunu kaynağında çözmek için gerekli tedbirler alınırken, bir yandan da bu tedbirler etkilerini gösterinceye dek gecekondu meşrulaştırılacaktır" denilmiştir.

* Bir grup milletvekili tarafından verilen önerge ile 775 Sayılı Gecekondu Kanunu'nda değişiklik yapılarak kaçak inşaatların yıkımının önlenmesi, bu konu ile ilgili cezaların durdurulması, izinsiz inşaatlara her türlü kamu hizmetlerinin götürülmesi önerilmiştir.

* Urfa'da belediye arsaları üzerinde yapılmış 5 bin gecekonduya yapılan bir törenle tapuları dağıtılmıştır. Belediye Meclisi arsa bedeli olarak gecekondu sahiplerinden metrekareye 2,5 lira alınmasını kararlaştırmıştır.

* Ankara Belediyesi Kara Harp Okulu genişleme alanı içinde kalan gecekonduların yıkımına başlamıştır. Yıkılan gecekonduların sahipleri Millet Meclisi'ne ve Başbakanlığı doğru yürüyüşe geçmiş, polis yürüyüşçüleri dağıtmış, bazı gecekondu sahipleri gözaltına alınmıştır. Yıkımdan önce gecekondu sahiplerine, üç gün içinde

evlerini boşaltarak yıkmaları, aksi takdirde evlerinin zorla boşaltılacağı ve yıkım giderlerinin %10 cezalı olarak kendilerinden alınacağı bildirilmiştir.

**** 1974**

* Bakanlar Kurulu, tarihi, turistik ve doğal değerler açısından önem taşıyan yerlerle, kıyıların korunması amacıyla, 47 ilin imar yasasının ek ve 8.madde hükümlerine göre imar düzenine tabi kılınması kararını almıştır. 10 Ocak 1975 gün ve 15114 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 7/9163 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararına göre İmar Yasası kapsamına alınan iller Adana, Afyon, Ankara, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bitlis, Bolu, Burdur, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, Isparta, İstanbul, İçel, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, K.Maraş, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Trabzon, Van ve Zonguldak'tır.

* Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanan bir yazıda "bir ülkede gecekonduluların sayısı ne denli çoksa, demokrasi o denli göstermelidir. Tapu dağıtıcı, uyutucu tutum ve vaatlerde bulunanlar göstermelik demokrasiden, sömürüden yana olanlardır" denilmiştir.

Gecekonduluların çözümünün temel üretim ilişkilerinin değişmesine bağlı olduğu, gecekonduluların gelir düzeyi yükselmedikçe gecekondulaşmanın süreceği, kırdan göçenlerin tarım dışı etkinliklerde becerilere kavuşturulmaları ve çağdaş düzeyin bir ögesi durumuna getirilmeleri; gelir düzeylerinin artırılması ile sorunun çözümleneceği ifade edilen yazıda; sağlıklı ve yeterli gelirleri bulunan yığınların yarınlarnı güvence altına almak için değil, farklı amaçlarla konut edinmek isteyeceklerine dikkat çekilmiş, bu yolla konut edinme isteğinin bir sosyal güvenlik sağlama isteği olmaktan çıkacağı vurgulanmıştır.

Yazıda ayrıca "Tapu dağıtmak yoluyla, gecekondularda yaşayanları hoşnut etmeye yönelik vaatlerle, uygulamacılara bu yolda baskılarla, yığınların toplum içindeki yerlerinin bilincine varmalarını önleyen, yaşadıkları koşullara aldırmaksızın durumlarına şükretmelerini amaçlayan aldatmacalara yüz vermeyen; sömürülen kitleleri -gecekondulular- sömürülmekten kurtaracak köklü atılımlara girişen kişiler, gerçek demokrasi yanlılarıdır" denilmektedir.

* Harita ve Kadastro Mühendisleri ve İnşaat Mühendisleri, Mimarlar Odası ve Şehir Planlama Mimar ve Mühendisleri Odası tarafından ortaklaşa bir "Konut Kurultayı" düzenlenmiştir.

Hazırlanan "Konut Sorunu Ve Konut Politikaları Üzerine" başlıklı raporda; konut sorununun kavramsal olarak bir barınma sorunu olduğu, oysa kapitalist ülkelerde bu

soruna iki yeni boyut daha eklendiği belirtilmektedir. Bu boyutlar; sosyal güvenlik aracı ve spekülasyon aracı olmaktır.

Ülkemizde hızlı nüfus artışına karşın, kaynakların sınırlı oluşunun, konut yatırımlarının üretim açısından verimsiz olduğu yaklaşımının bu sorunun çözümünde "ekonomiye en az yük olacak bir biçimde" bir yol izlenmesini benimsettiği vurgulanarak; konut sorununun ülkedeki üretim ilişkileri ve dış ilişkilerden soyutlanarak değerlendirilmesinin olanaksız olduğu belirtilmiştir.

Raporda Cumhuriyet sonrası sorunun öneminden hiç bir şey yitirmemesine karşın belirgin ve sosyal içerikli bir konut politikası olmadığına, o günden bu güne sorunun çözümünde izlenen politikanın "politikasızlık" olduğuna dikkat çekilen raporda; kentlerdeki konut mülkiyetinin rant aracı haline geldiği; konut yatırımlarının toplam yatırımlar içinde önemli bir pay aldığı ancak bunun "lüks konut" yapımına yönelik olduğu, devletin konut üretiminde yetersiz kaldığı, kentlerdeki arsa spekülasyonunun sorunu iyice büyüttüğü görüşü yer almıştır.

Türkiye'nin bugünkü sınıfsal yapısı ve buna bağlı olarak ortaya çıkan gelir tablosu sürdükçe, barınma sorunu ile ilgili olarak kentsel mekânın değişik gelir gruplarınca bölüşülmesinden ortaya çıkan sorunun çözümünün sosyal sistem değişikliğinde olduğu vurgulanmıştır.

**** 1975**

* Nazım Plan Bürosu tarafından yapılan açıklamada kısa zamanda büyük göçler altında kalan Ankara'da, kent içinde yaşayanların konut, işyeri ve servis gereksinmelerinin tam anlamı ile ve gerekli iç ilişkileri ile yerine getirilmediği açıklanmıştır.

Büro tarafından saptanan standart büyüklüklere göre; mahalli ölçekteki yeşil alanların kişi başına 8 m², kentsel ölçekteki yeşil alanların ise kişi başına 20 m² olması gerekirken; Ankara'da mahalli ölçekte kişi başına 4,2 m² (gerek alanın %51'i), kentsel ölçekte ise kişi başına 2,92 m² (gerek alanın %15'i) yeşil alan düşmektedir.

* Ankara'da İnşaat Mühendisleri Odası'nın düzenlediği "konut sorunu" konulu bir konferansta konut sorununun köyde de, kentte de düşük gelirlinin, güçsüzlerin sorunu olduğu belirtilmiştir.

Türkiye'de ulusal bir konut politikasının olmadığı; izlenenin bir çeşit politikasızlık olduğu, bütün önerilerin yüksek gelir grubuna ve konut üreticilerine yöneldiği belirtilerek, konut sorununun çözümünün ancak onu doğuran değişkenlerin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olacağı ve

konutun eğitim ve sağlık gibi bir toplumsal bir sorun olduğu ve ancak devlet eliyle doğru ekonomik sistem seçmeleriyle çözülebileceği vurgulanmıştır.

* Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nce "Kentleşme ve Demokrasi" konulu bir açık tartışma düzenlenmiştir.

**** 1976**

*Mimarlık Dergisi'nin 1976 yılının birinci sayısında ele alınacak ağırlıklı konular:

- Üç büyük kentin bir asırlık gelişmesini etkileyen faktörler
- Mevcut imar düzenine uygun yapı üretimi ve bunun oluşturduğu çevre
- Konut sorununun vardığı boyutlar karşısında Türkiye'de toplu konut girişimleri
- Türkiye'de sanayileşmenin düzeyi ve niteliği karşısında sanayi yapıları olarak saptanmıştır.

**** 1977**

* D.P.T. Özel İhtisas Komisyonu'nun "Kentleşme, Konut, Yerleşme, Bölgesel Gelişme" konulu raporuna ilişkin değerlendirmede; rapordaki "gecekondu ve oluşum olgularının gerçekte sorunlara çözüm olduğu, genel sistemin çözemediği bu sorunlara çözümün, olgunun kendisinden çıktığı savının ve Türkiye'deki kentleşmenin toplumsal değişimi hızlandıran, endüstrileşmeyi destekleyen, kendi sorunlarına çözümleri de beraberinde getiren bir olgu olarak tanımlanmasının bakış açısı olarak doğruluğu savunulmuştur.

Raporda; bu anlamda kentleşme sahte değil, gerçek ve sağlıklıdır denilmekte; konut sorununun ortaya çıkmasının kent toprağındaki özel mülkiyet ile bağı ortaya konulmaktadır. Toprağın alınıp satılabilen bir meta olarak görülmesi çözümsüzlüğün baş nedeni olarak değerlendirilerek, altyapının insanca yaşam için en önemli öge olduğu vurgulanmaktadır.

Yerel yönetimlerin yeniden örgütlenmeleri, merkezle ilişkilerinin yeniden saptanması, merkezin vesayetinden kurtarılması, kaynak sorunlarının halledilmesi, yüklendikleri sorumluluklara orantılı olarak gruplandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Komisyon mekân boyutunun plan kapsamına alınması ile D.P.T.'nin yeniden örgütlenmesini, uygulama yapan tüm kuruluşların görev ve yetkilerinin yeniden saptanmasını önermektedir.

**** 1978**

* T.M.M.O.B.,VI.Balkan Ülkeleri Konferansı açılış konuşmasında; "Arsa ve konut, bugün ülkemizde yabancı tekellerin sömürdüğü araçlar durumundadır. Kent topraklarının özel mülkiyette olması nedeniyle arsa spekülasyonu, her yıl milyarlarca varan değer artışı ile

yaşamakta olduğumuz bir olgudur. Uygulanmakta olan konut üretimi politikalarıyla da, yapı elemanı üreten yabancı tekeller ve konut yapan, satan veya kiralayan büyük sermaye, geniş halk yığınlarını boyunduruk altında tutmaktadır.

Emekçi kitleler imar dışı alanlarda yaşamak zorunda bırakılmakta, kırdan kente göç olayının hızlanması ile gecekondu alanları kent çevrelerinde, her türlü kentsel hizmetten yoksun olarak alabildiğine büyümektedir. Böylece ülkemizdeki keskin sınıflaşma kentlerimizde mekâna yansımakta ve görmekte olduğumuz fiziki biçimleniş, bu büyük sosyal farklılaşmayı açıkça sergilemektedir.

Ülkemizde kentleşme, insanlarımızın sağlıklı gelişimini engelleyen, her türlü hastalığa ve doğal afetlere karşı savunmasız, doğal çevreyi, tarihi ve kültürel değerleri tahrip eden bir olgu durumundadır" görüşleri ifade edilmiştir.

**** 1979**

* Mimarlar Odası Trabzon Temsilciliği Çocuk Yılı nedeniyle orta dereceli okul öğrencileri arasında bir yarışma düzenlemiştir. Yarışmanın konusu "Kent ve Çocuk"tur.

**** 1980**

*Milli Güvenlik Konseyi kararına göre "ülkemizde hızlı nüfus artışı ve köyden kente göçün sonucu olarak büyük kentlerimizin yakınlarında teşekkül etmiş olan belediyeler; aydınlatma, su, kanalizasyon ve ulaştırma gibi hizmetlerin yeterli şekilde halka götürülmesini sağlayamamaktadırlar.

Büyük kentlerin çevresinde teşekkül etmiş olan bu durumdaki belediyeleri Sıkıyönetim Komutanlıkları'mn koordinesinde ve onların emredecekleri şekilde ana belediyelere bağlamak bir plan dâhilinde ve en kısa zamanda sağlanacaktır".